

FOROLLHOGNA NASJONALPARK

FOROLLHOGNA

STORBUKKENS RIKE

Høst i Forollhogna

Forollhogna

I Forollhogna nasjonalpark er du i storbukkens rike. Her finner du Norges mest produktive villreinstamme, kjent for de store bukkene med sine flotte gevir. I det åpne og tilnærmet urørte fjellområdet har villreinen intakte sommer- og vinterbeiter.

Nasjonalparken inneholder et bredt spekter av kulturminner som vitner om at området har vært utnyttet av mennesker gjennom tusener av år. Rundt fjellet strekker lange seterdaler seg innover på alle kanter. Disse dalene er preget av generasjoners bruk av utmarka gjennom setring, beite og slått. I flere av dalene er det fremdeles aktiv seterdrift, og ulike sjeldne plantearter vokser der.

På tur over Ya

NATUROPPLEVELSER

Du kan selv oppleve det rike plante- og dyrelivet i nasjonalparken. Det er gode muligheter til både jakt og fiske, og til turer innover det slake landskapet.

Forollhogna nasjonalpark er svært lite tilrettelagt for friluftsliv, men er godt egnet for tradisjonelt friluftsliv hele året. Villrein- og småviltjakt har stor betydning for områdets verdi. Både innbyggere og tilreisende jakter etter lirype, mens villreinjakt drives av rettighetshaverne og leies ut – med eller uten guide. De mange vatna og vassdraga er attraktive fiskeområder. Det fiskes primært etter ørret.

Pilegrimsleden til Nidaros (Østerdalsleden) som krysser nasjonalparken mellom Dalsbygda og Budalen, og Allmannveien mellom Vingelen og Magnilldalen er merket med steinvarder. Delta gjerne på turer som arrangeres av lokale guider. Da vil du lære mer om både naturen og kulturen i området.

LANDSKAP OG GEOLOGI

Forollhogna nasjonalpark er ei fjellvidde med runde terrengformasjoner og slake hellinger. Nasjonalparken ligger fra ca 500 m.o.h. opp til høyeste punkt; Forollhogna, som med sine 1 332 m.o.h. er et landemerke som er synlig i mils omkrets.

Området ligger geologisk innenfor Trondheimsfeltet, og er dominert av fylitt og glimmerskifer. Dette er lettoppløselige og kalkrike bergarter som gir god tilgang på plantenæring, og grunnlag for et svært rikt plante- og dyreliv.

Fjellområdet fremstår som frodig og grønt, og lavvokste urter og gras trives nesten helt opp til toppen av Forollhogna.

PLANTELIV

Nasjonalparken ligger stort sett over skoggrensa. Store deler av nasjonalparken består av tørre rabber med lyng- og lavarter, som krekling, rypebær og gulskinn, samt rødsildre. I lesidene, der snøen ligger lenger og det er jevnere tilgang på fuktighet, finner du ofte fjellbjørk, einer og ulike vierarter. Andre arter som finnes i nasjonalparken er sprikesnøgras, ildsvæve, ulike typer marihand og starr.

Enkelte steder er det meget rik berggrunn. Der vokser kravfulle arter som orkideene fjellkurle og fjellkvitkurle. Reinroseheier utgjør store arealer. Sandfjelltraktene mellom Midtre Gauldal, Rennebu og Tynset er kanskje det botanisk mest interessante fjellområdet innenfor nasjonalparken.

Rikmyr finner du i hele fjellområdet. Karakteristiske rikmyrarter er bl.a. sotstarr, gullmyrklegg, brudespore og myrtevier.

Den frodige storbregnegranskogen i Øggdalen i Holtålen dekker lokalt store arealer. Mange sopp-, lav- og mosearter er registrert i dette området.

Ved Meiåvollen i Holtålen danner elva Fora stille loner med uvanlig rik undervannsflora, blant annet stivt brasmegras, rusttjønnaks, dvergvassoleie og småvassoleie. Ved Dalbusjøen i Os er det også hjertetjønnaks og sylblad.

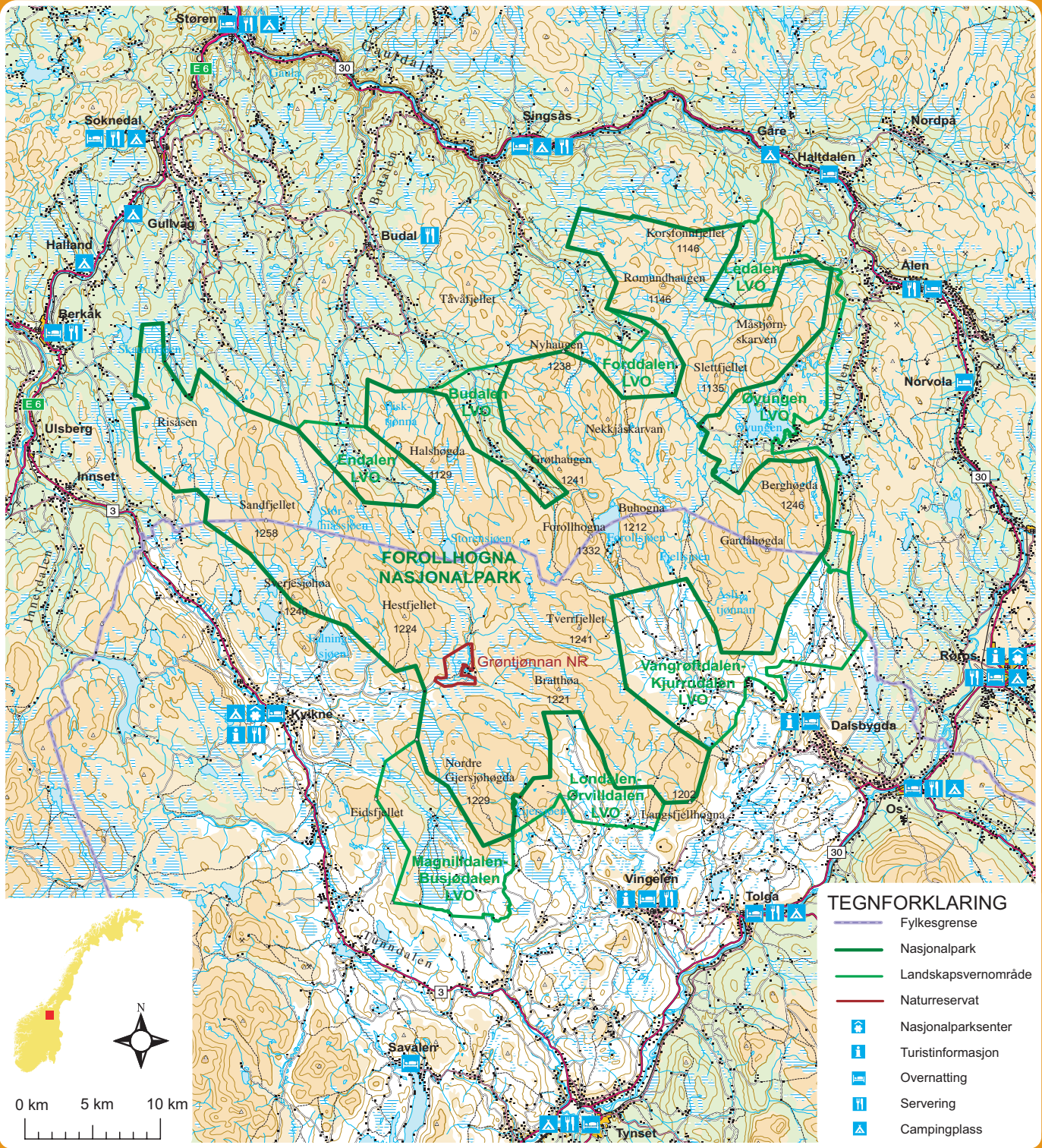
I dalførene rundt nasjonalparken finnes det mange plantearter som er tilpasset og avhengig av slått- og / eller beite. Noen av dem er truet av utryddelse, ettersom utmarksslått har opphørt, og omfanget av utmarksbeite er redusert. Svartkurle og bakkesøte er eksempler på kulturbetinga arter.

Gullmyrklegg

Rødsildre

Forngiving og digital kartografi: Gåsvatn kart-tjenester, www.kart-tjenester.no Digitale kartdata: Statens kartverk N250. Tillatelse nr. MAD12002-R125240

Rein på vandring

Rype

Fjæreplytt

DYRELIV

Forollhogna er et av få høyfjellsområder der villreinen har noenlunde intakte sommer- og vinterbeiter. Villreinstammen har hele nasjonalparkens areal som leveområde, der den forflytter seg gjennom året, avhengig av vær- og snøforhold. Villreinstammen er landets mest produktive, og er kjent for sine storbukker med flotte gevir. Jerv streifer i området, og yngling er påvist. Elgen trekker tvers over fjellet. Andre vanlige arter er hare, rev og smågnagere.

FUGLELIV

Det vekslende landskapet med rik vegetasjon, vierkratt og våtmarksområder er et eldorado for mange fugler. Alle de fire høyfjellsendene svartand, havelle, bergand og sjøorre hekker her. Vanlige vadefugler er temmincksnipe, brushane, dobbeltbekkasin og fjæreplytt. Fjæreplytten har Forollhogna som sin eneste kjente hekkeplass i Hedmark. Fjellerke og fjelljo er sjeldne arter som antas å hekke innenfor nasjonalparkens tørrere områder.

Lirypebestanden er jevnt over meget god. Jaktfalk hekker år om annet, myrhauk i gode smågnagerår. Kongeørn hekker fast flere steder.

Seteridyll

En av flere gamle løer i området

Historie og kulturminner

Nasjonalparken ble opprettet for å ta vare på et tilnærmet urørt fjellområde. Kulturminner viser at fjellet likevel har vært brukt av mennesker i flere tusen år. Rester av boplasser og ofringsplasser er spor etter samisk og annen bosetting. Et stort antall dyregraver og fangstanlegg er tidfestet helt tilbake til steinalderen.

Middelalderveier og pilegrimsleden viser at den alminnelige ferdselen mellom dalførene gikk over fjellet. Etter opprettelsen av Røros kobberverk ble det kløvjet kobber over fjellet fra Dalsbygda i Os til Støren i Midtre Gauldal på vei til Trondheim. Det var lettere å gå her enn nede i dalen, på grunn av elver, bekker og storvokst vegetasjon.

Mange tufter etter slåttebuer ved enger og myrer viser hvordan folk har utnyttet hvert et strå for å skaffe nok fôr til husdyrene sine.

Dagens bruk av området

Et betydelig antall sau slippes på beite i juni, og går i fjellet til midten av september, avhengig av beiteforhold. Også en del storfe beiter innenfor nasjonalparken.

I de frodige seterdalene inn mot Forollhogna drives det fremdeles setring; særlig i Midtre Gauldal, Os og Tolga. Over 100 setrer er i aktiv drift i disse tre kommunene, enten ved beite, slått eller begge deler.

Gjennom generasjoners bruk av utmarka er det skapt et særpreget og vakkert landskap. Bygningsmassen er lite forandret, og det finnes mange godt bevarte seterhus fra tidlig på 1800-tallet.

I en nasjonalpark er du naturens gjest

- Gå hvor du vil, på beina eller på ski. Alt som har motor er i utgangspunktet forbudt.
- Rast hvor du vil, og overnatt gjerne i telt. Rydd opp etter deg, og ta med søpla hjem.
- Du kan tenne bål, men husk det generelle bålbrenningsforbudet i skogsmark mellom 15. april og 15. september. Vis hensyn når du sanker ved.
- Du kan plukke bær, matsopp og vanlige planter til eget bruk. Vis hensyn til kulturminner, vegetasjon og dyreliv. Ta ekstra hensyn i hekke- og yngletida.
- Benytt deg av mulighetene til jakt og fiske. Husk jakt-/fiskekort. Ikke bruk levende fisk som agn. Du må heller ikke ta med deg levende fisk fra ett vassdrag til et annet.
- Du kan ta med deg hund, men husk båndtvang i perioden 1. april til 20. august.

Kort om Forollhogna nasjonalpark

Hvor:
Tynset, Tolga og Os kommuner i Hedmark fylke.
Holtålen, Midtre Gauldal og Rennebu kommuner i Sør-Trøndelag fylke.

Fremste særpreg:
Stort, sammenhengende og stort sett urørt høyfjellsområde med slake dalsider og avrundede terrengformasjoner. Kjent for de største villreinbukkene i Norge. Landskapsvernområder, frodige seterdaler, særpreget og vakkert kulturlandskap. Mange setrer i drift.

Friluftsliv:
Området er svært lite tilrettelagt for friluftsliv, men terrenget er lett å gå i og området er godt egnet for jakt og fiske og skiturer om vinteren.

Slik kommer du til Forollhogna nasjonalpark:
Med fly til Røros, buss, tog eller taxi videre. Med tog til Støren, Tynset, Tolga, Os, Røros, Ålen, Haltdalen, Singsås eller Berkåk. Med bil/buss: E6 Mellom Støren og Ulsberg, Rv 3 mellom Ulsberg og Tynset, eller Rv. 30 mellom Tynset og Støren. Det går mange veier inn gjennom seterdalene opp mot nasjonalparken. Det finnes parkeringsmuligheter langs de fleste veiene.

Informasjon om overnattings- og servicetilbud:
- Røros reiseliv, tlf. 72 41 00 00, 72 41 11 65, www.rorosinfo.com
- Rennebu turistkontor: tlf. 72 42 77 05, www.rennebu.net
- Gaula Natursenter: tlf. 72 43 10 65, www.gaula.no
- Tynset turistkontor: tlf. 62 48 14 07
- Holtålen næringsutvikling KF: tlf. 72 41 76 11

Tips:
Gå en god dagstur til Forollhogna (1332 m.o.h.), med utgangspunkt enten fra Vangrøftdalen innenfor Dalsbygda på sørsiden, eller fra Budal på nordsiden av nasjonalparken.

Kart: 1619 I og IV, 1620 I - IV (1:50 000)

Opprettet: 2001

Areal: 1 061 km²

Nasjonalparksenter:
Kvikne nasjonalparksenter, tlf. 62 48 63 30,www.nasjonalparker.org
Femundmarka nasjonalparksenter avd. Røros, tlf. 72 41 08 80, www.doktortjonna.no

Tilliggende verneområder:
Budalen landskapsvernområde
Vangrøftdalen-Kjurrudalen landskapsvernområde
Londalen-Ørvilldalen landskapsvernområde
Ledalen landskapsvernområde
Øyungen landskapsvernområde
Magnilldalen-Busjødalen landskapsvernområde
Endalen landskapsvernområde
Forddalen landskapsvernområde
Grønntjønnan naturreservat

Forvaltning og oppsyn:
Lokal forvaltning, den enkelte kommune har forvaltningsmyndighet over sin del av nasjonalparken. Oppsyn utføres av Statens naturoppsyn (SNO) og lokale oppsynsordninger.
SNO Kvikne, tlf. 62 48 65 00, SNO Støren, tlf. 72 43 22 02

Mer informasjon:
www.nasjonalparken.hognareinen.no
www.norgesnasjonalparker.no

NORGES
NASJONALPARKER

Norges nasjonalparker – natur som får være seg selv

I Norges nasjonalparker er det naturens lover som gjelder. Det er naturen selv som bestemmer, og gjør ting i sitt eget tempo. Vi oppretter nasjonalparker for å ta vare på store naturområder – fra hav til fjell. For naturens egen skyld, for oss og for kommende generasjoner.

Nasjonalparkene byr på et mangfold av muligheter og opplevelser. Flott og variert natur, jakt, fiske, planter, fugler, dyr og kulturminner.

Ta i mot invitasjonen – bli kjent med naturen og våre nasjonalparker.

TE1193 Gurl Jernsatad AS. GIROSET™ Foto: Trond Svardal, Jon Meli, Knut Nyhend, Arne Nyaas, Yngve Rekdal, Per Jordøy

Direktoratet for
naturforvaltning
www.dirnat.no